

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Răspuns Clujului

Iar se spulberă valurile Tisei dela Sătmăr pân' la Titel. Munții se cutremură, pădurile s' prind n' furtună grozavă, urgie nespuse venit' a în țară, alarmă suflați voi toți, câți veniți cu pieile de iepuri pe brațe și acum purtați pe umerii voștri atila mândră.

E 'n primejdie țara și nația maghiară e 'n foc. Băltagul trebuie spălat de rugină și furcile în poalele dealurilor ridicate din nou. Valahii au insultat nobila națiune și răzburarea va fi amarnică și groznică, vrednică de nobila națiune și înspăimântase-vor pe veci netrebnicii Valahi!

Au venit aici sălbatici și goi și flămânzi, muritori de foame mânănd câte-o capră ori două oițe dinaintea lor prin văile națiunei, unde iarbă era. Si sclavi au fost, căci nici nu erau vrednici de alta, că-i neam prost și viața lor era dobitocească și numai trei națiuni au fost în țara Ardealului: nobilii Maghiari, vitejii Săcui și cuminții Saxoni. Iar Românii au fost robi și nu aveau libertate de loc și nici pământ o glie n'aveau. Că toate erau ale celor trei nobile națiuni.

Și nobila națiune a fost cuprinsă de duhul dreptății și de voia dărniceii și s'a sălășluit în sufletul și bunătatea cea fără margini și a dat Valahilor proști și nevrednici: pământ, libertate, drepturi, tot ce este bun și frumos pe pământ. Așa că acum nobila gintă suferă mizerie, amar și nu are pământ, cât are de lipsă, că de

dragul Valahilor tot Valahilor l'a dăruit în anul patruzecisopt al dulcii libertăți.

Iară Valahul, ce-l fără de lege nu vrea să 'nțeleagă, ci în sfânta zi de libertate vorbește între zidurile sfinte maghiare în limba românească și pune vârf tradării cetind între zidurile sfinte maghiare iarul românesc, care trădează patria și mână pe Unguri și nu vrea pacea și libertatea și bunătatea, ci îndeamnă pe pacinicii Valahi să fie Români și să-și ridice capul cu mândrie, simțind cum în vinele lor se scurge nobilul sânge al vieții latine.

Furci li-ar trebui acestor Valahi, cari turbură apa blândului lupuș, ce bea 'ncolo la deal și totuși ticăloșii Valahi din vale le turbură sufletul și apa curată. Furci și glonț și foc și sabie asupra lor.

Allons enfants! La rectorul universității și bătând din piteni să cerem oprirea graiului valah dintre sfințitele ziduri maghiare, că tradează patria scumpă maghiară și nu-i de suferit.

Simțesc durerea 'n piept. Sângele mi se zbate în roiri aprinse în inima plină de văpaie și ochii mă dor de focul, ce-i arde.

Ah, ignobile domn. Năpraznic Tătar. Te vatămă limba românească și litera, ce-i tipărită în graiul atât de nobil și dulce pe tine te infuriază și te face să rânjești de mânie, ah, ignobile domn? Furci amintești sălbaticule și 'n veacul al douăzecilea vrei să readuci în văile românescului Ardeal sclăvia și domnia ta nelegiuită și prigonia dulcelui nostru graiu?

Ignobile domn, oricine ai fi, s'o iai la cunoștință, că neamul românesc s'a deșteptat din somnu-i de moarte și-i destul

de viteaz să-i culce cu năpraznică lovire pe toți, câți atentează la limba sa. la soarele său, la viața sa.

Acasă la noi în sat, și aici în oraș și în cetatea țărilor țării și la tribunal și la școală și la universitate vrem dreptul limbei noastre românești. Cetiți încă odată cuvintele popii valah Todor Hârșanu din Chimitelnic: „Decât să-mi dau școala din mână, mai bucuros mă las să mă ducă la furci, așa să-mi ajute Dumnezeu“. Iși apără școala, că-și apără limba. Năpraznic Tătar! Uitat-ai cuvintele cronicarului nostru, că Românii s'au luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viață. Nestrămutați, strămoșii tot cu arma 'n mâni au stat. Au văzut și munți de oase și de sânge râuri roșii, dar' din țara lor nu-i scoase nici potop și nici furtună. Graiul lor de voie bună nu l-au dat. Nu l-au dat și nici nepoții nu-l vor da.

Sânt mândru de voi, tineri români, cari ați înfrânt urgia dușmană și ați fost viteji apărând dreptul limbei românești, care este cel mai scump odor al nostru, mândria noastră, sufletul nostru, viața noastră. La graiul dulce al mamelor voastre altfel bate sângele în inima voastră, ochii strălucesc ființa românească, blândă, dar' aspră la mânie, chiar mișcările trupului vostru se mlădie rostind buzele voastre cuvintele dulci românești.

Neamul întreg privește la voi cu iubire, vă soarbe cu ochii, vă alintă și-și pune nădejdea în puterile voastre și 'n bărbăția voastră viitoare. Deacum înainte vorbiți românește, numai românește, tare și ostentativ. Acasă, pe stradă, unde mâncați, la cafenea, când stați de vorbă unii cu

GRAIUL NEAMULUI

„Fie-a voastră 'ntreaga țară,
 Și de cereți vă mai dăm,
 Numai dați-ne voi graiul
 Neamului“ și se sculară
 Să ne vremuiască traiul
 Câți dușmani avem pe lume!
 Graiul ni-l cereau anume,
 Să-l lăsăm!

Dar nestrămutați strămoși
 Tot cu arma 'n mâni au stat:
 Au văzut și munți de oase,
 Și de sânge râuri roșii,
 Dar din țara lor nu-i scoase
 Nici potop și nici furtună.
 Graiul lor de voie bună
 Nu l-au dat!

Astăzi stăm și noi la pândă,
 Graiul vechiu să-l apărăm;
 Dar pe-ascuns dușmanii cată
 Să ni-l fure, să ni-l vândă.
 Dacă 'n vreme tulburată
 Nu ne-am dat noi graiul țării,
 Azi, în ziua deșteptării,
 Cum să-l dăm?

Repezi trec cu vișor anii
 Ispitind puterea ta,
 Neam român! Cu ură mare
 Vor căta mereu dușmanii
 Graiului român pierzare:
 Dar să piară ei cu toții:
 Nu l-am dat, și nici nepoții
 Nu-l vor da!

Gheorghe Coșbuc.

Insemnări literare

Un eveniment literar: INȘIRĂ-TE MĂRGĂRITE de Victor Eftimiu

de E. Lovinescu

Victor Eftimiu, tânărul Victor Eftimiu — căci prea e tânăr pentru a se putea supăra — e destul de bine cunoscut în Ardeal. A scris la „Țara Noastră“, la „Tribuna“, la „Lupta“ și la „Luceafărul“, așa că în credința multora acest strănepot al soldaților lui Paulus Aemilius trece drept Ardelean...

Cetitorii de peste munți i-au gustat desigur fantezia poetică, ingeniozitatea cronicilor rimate sau nerimate, pitorescul povestirilor lui din munții Pindului, pe care le-a sămănat cu dărnice, cu o vădită nepăsare și chiar neîngrijire. Cetitorii au apreciat mai ales ușurința, cu care tânărul scriitor trecea dela un gen la altul, negreșit

fără nici un gând de înoire sau de a aduce o notă personală, dar totuși cu un vădit talent firesc, necultivat încă, ce nu se cunoștea pe sine, și nu putea să-și găsească o albie proprie. Era, ceeace s'ar putea numi un talent nefixat încă, un talent vagabond ca acele pârae de primăvară, care la topirea zăpezilor își caută o scurgere pretutindeni fără să și-o găsească vre-odată; astăzi alunecă pe aci, mâne pe dincolo. Așa și tânărul scriitor încerca în toate părțile fără a avea răbdarea de a adânci, de a se statornici. Marele muzicant Gounod spunea: „Le talent est un torrent mais avec des quais“. Victor Eftimiu era și el un talent, dar fără „cheiuri“; îi lipsia stăruința, îi lipsia uneori avântul, iar alte-dăți nu știa trage brazda mai largă, mai cuprinzătoare, și mai presus de toate n'avea o originalitate. După cum eroul lui Chamisso, Peter Schlemil își căuta umbra, Victor Eftimiu își făcea impresia că-și caută originalitatea, fără s'o poată găsi. Câțiva ani am privit la aceste încercări, negreșit simpatice, dar care nu pot fi privite totuși decât ca niște încercări; ele erau ca niște simple vocalizări înaintea melodiei frumoase, pe care o așteptam cu toții.

Aceasta o pot spune acum, după ce așteptările s'au înlăptuit. Un scriitor nu știe adevărul asupra lucrărilor sale, decât când o operă de valoare deosebită le aruncă pe celelalte într'o umbră nu întotdeauna meritată. Atunci fiecare își poate îngădui, fără de a fi bănuț de reavoință, să spună ce crede despre activitatea începătoare a scriitorului, chiar cu o vădită por-

aiții, când vă petreceți, totdeauna și pre-tutindenți. Acasă, ca la universitate, să nu se apropie frica de sufletul vostru, că voi sunteți în orașul acela dușman: *națiunea română*. Și națiunea română trebuie să fie vrednică de originea sa nobilă și mare. Furtunatic dușmanul vă amenință, dar' ce e val, ca valul trece, voi, bravi tineri români, stați rece și neclintți în cetatea nebiruită a iubirii voastre de neam.

Trecut-au peste neamul nostru de viță tare roiuri de dușmani năprasnici, după vremuri mulți veniră. Unde sunt ei și numele lor? Au trecut, ca vânturile furioase prin văile bătrânilor Carpați. Pădurile le-au răsvrătit, brazii i-au clătinat, pasările le-au alungat, apele le-au turburat, dar' aer și vânt fiind, s'au dus și pietrele și pădurea și brazii au rămas, mai puternici fiind prin clătinarea furtunei, căci rădăcinile le-au înțepenit în fundul pământului și-s tari acum de nebiruit.

Iată, și ridică fruntea sa înourată de suferinți neamul nostru cel românesc și-i strigă dușmanului hotărârea sa bărbătească de a nu suferi mai departe fărădelegea și nedreptatea de veacuri.

Tinerime română, întărește-ți sufletul, în care s'a îngrămădit amarul unui neam întreg, ridică steagul reînvierii strămoșeștilor virtuți.

*Dundre-ai văzut Smârdanul?
Spune-o tu, s'o spui și eu.
Și noi știm izbi dușmanul,
Și'n Români e Dumnezeu!*

Călătoria contelui Khuen Héderváry la Viena. Din Budapesta primim știrea, că în 23 Martie n. ministrul președinte contele Khuen Héderváry va călători la Viena, fiind invitat să participe la pranzul de gală al Curței ce se va da în 24 Martie n. în onoarea împăratului german.

Greva ziaristilor croați. Conflictul ivit între dieta croată și sindicatul ziaristilor croați ajunsese la stadiul de rezolvire pe cale pacifică. Pentru aceasta s'au străduit atât dieta cât și sindicatul. În cele din urmă însă ziarul *Obzor* a adus un articol, în care se relatează în mod tendențios cele petrecute în ședință. Pentru a-

nire spre micșorare pentru a pune și mai în lumină opera zilei, biruitoarea clipei de față. Iar când acest „opus saliens“ nu vine, se întâmplă adesea ca scriitorii să rămână pentru totdeauna în dulcea iluzie a talentului lor, căci dacă și iadul e așternut cu bune voinți, cu atât mai mult această lume sublunară cunoaște prea bine ce e indulgența, ce e tăcerea îngăduitoare, și lauda aruncată ușurel de pe buze prietenești...

Poemul „feeric“ *Înșiră-te Mărgărite*, a fost jucat pe scena *Teatrului Național* din București, așa că e cunoscut de miile de spectatori ce l-au aplaudat cu atât entuziasm, apoi a fost publicat în *Luceafărul* (e drept că nu în forma lui definitivă) ce l-a făcut cunoscut și cititorilor din Ardeal. Ar fi deci de prisos să povestesc cu de amăruntul cuprinsul celor două acte — lucru pe care l-am făcut de altminteri într-o conferință la Universitatea din București și într'un articol în *Convorbiri literare*. Aci, mă voi mărgini numai să desprind înțelesul mai larg ori mai filozofic al poemului, care departe de a fi numai o *feerie*, după cum l'a consacrat presa Regatului, are o perspectivă mult mai vastă, și o originalitate mai temeinică.

Insemnătatea poemului *Înșiră-te Mărgărite*, e mai întâiu de a-și fi scos subiectul din materialul urzit de fantazia, și de imaginația bogată a neamului nostru. Făt-Frumos, Ileana Cosinzeana, Smeul Smeilor sunt eroii acestui poem, dupăcum sunt și eroii unui întreg ciclu de basme și de legende populare, ale căror rădăcini merg

ceastă știre prezidiul dietei interzice până la alte dispoziții prezentarea raportului ei în galeria ziaristilor. Prin această măsură conflictul s'a agravat din nou. Sindicatul ziaristilor a hotărât, că până la revocarea acestei măsuri a prezidentului dietei, nu se va putea delătura nici-decum conflictul.

Politica în Ungaria

Ședința Casei magnaților.

Ieri la orele 5 d. a. Casa magnaților a ținut o ședință scurtă, în care fără multă discuție au fost primite proiectele militare. După deschiderea ședinței președintele contele Csáky Álbín a parentat pe membrii răposații: Zichy Nep. I., Haller K., Ghiczy B., baronul Bornemisza K. și Horváth L. A urmat apoi citirea raporturilor diferitelor comisiuni. Proiectul de lege în chestia contingentului militar pe anul 1911 a fost primit fără nici o observare; tot așa au fost primite și proiectul despre oferirea recruților pe anul 1911 precum și raporturile referitoare la acesta. În sfârșit s'a luat la cunoștință raportul ministrului de comerț în chestia programului de activitate a oficiului statistic pe anul 1911, și cu aceasta s'a închis ședința.

Dreptul electoral și partidul poporal.

În ședința de Vineri a Camerei deputatului Simonyi-Semadam S. a declarat în numele partidului poporal, că partidul nu dorește sufragiul universal, egal și secret. Simonyi a aprobat punctul de vedere al contelui Ștefan Tisza și între altele a spus, că Viena voește să octroeze asupra noastră sufragiul universal, ca astfel prin inducerea în eroare a masselor mari să împiedice aspirațiunile naționale ale Ungurilor.

Vorbirea aceasta a stârnit mare rezistență în sinul partidului poporal, și deosebit la aderenții sufragiului universal, egal și secret.

Se vorbește, că din cauza divergențelor ivite între membrii partidului în ches-

ția dreptului electoral aderenții sufragiului universal vor ieși din partid.

Vedem deci, că întreaga politică a partidelor ungurești e o minciună. Ele vestesc radicalismul și liberalismul, dar îndată ce ar trebui să-l facă, își lapadă programul și interesele poporului le jertfesc intereselor lor de clasă.

Singur numai *sufragiul universal, egal și secret*, care nu va mai putea întârzia mult, va putea curăți viața publică de această politică de duplicitate și va pune odată sfârșit tragerei pe sfoară a alegătorilor.

Partidul național român și bugetul.

Din Budapesta ni-se telegrafiază următoarele: La ședința de ieri și azi a Camerei au luat parte și deputații naționaliști d-nii dr. Teodor Mihali, dr. Ștefan C. Pop și dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Din cauza timpului înaintat d. dr. A. Vaida și-a amânat vorbirea pe Marți. Cu prilejul acesta d. Vaida va motiva neîncrederea partidului român față de guvern și va răspunde la atacurile deputatului ungar Kállay Ubul în contra Românilor.

Codul penal militar.

În numărul său de ieri ziarul „Vaterland“ scrie următoarele: „Se vorbește, că în timpul cel mai apropiat ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry va prezenta M. Sale împăratului spre sancționare proiectul noului cod penal militar. Față de știrea aceasta trebuie să declarăm categoric, că în înțelesul legii dela 1867 a Monarhiei austro-ungare, despre chestiile comune, codul penal militar nu se ține de competența guvernelor austriac și ungar, ci dreptul acesta de a hotări, în chestia codului penal militar, este exclusiv al delegațiunei.

Tot astfel și colaborarea și pregătirea, precum și prezentarea proiectului cade în competența guvernului comun. Deci, stabilirea drepturilor și datorințelor membrilor armatei comune, în înțelesul legii dela 1867 e chestie comună. Până când hotă-

mult mai departe până în adâncul strat al Arilor primitivi, de care sub forma aceasta încheagă totuși o comoară națională.

O operă literară isvorită din mijlocul acestui element folcloristic era menită chiar dela început să placă tuturor, și copiilor ce mai sunt încă legănați de frumusețile basmelor și de oameni mai în vârstă, cărora le place să li-se evocoe niște timpuri fericite... Dar până aci suntem în *feerie*, ne învârtim în basm. Meritul poetului ar sta mai mult în dibăcia în care știe învia niște figuri pe de-a întregul întocmite de imaginația poporului, în meșteșugul versului, în poezia, cu care ar învălui pe acești eroi, de altminteri atât de ușor de poetizat.

Am spus însă chiar dela început că poemul lui Victor Eftimiu se ridică deasupra unei *feerii*. Poetul a prelucrat materialul folcloristic. Dacă arta după teoria lui Bacon este omul a daos naturii, în *Înșiră-te Mărgărite* poetul s'a adaugat imaginației populare pentru a face o creație personală, privind într-o lumină nouă și neașteptată pe acești eroi consacrați de legendă într'un anumit fel.

La elementul feeric se alipește și meritul unei concepții originale, de o fină nuanțare psihologică... E drept că această concepție n'a fost realizată în chipul cel mai energic și mai vădit, dar nu i-se poate tăgădui ființa ei...

În poemul lui Victor Eftimiu se povestește eterna luptă, între cei doi eroi Făt-Frumos și Smeul Smeilor pentru stăpânirea frumoasei Ileana Cosinzeana; dar această luptă atât de prielnică

lui Făt-Frumos, în basmele noastre, este într-o cântă prefăcută de poet... Simpatia lui nu merge către alintatul de soartă, Făt-Frumos, ci mai mult către Smeu, care departe de a fi monstrul din basme, ce scuipă foc și are șapte capete, e în concepția poetului, un om ca toți oamenii, ridicat de jos, un plebeu viguros și răsvrătit împotriva destinului nedrept, un ambițios mânat de un ideal superior: ideal de a-și câștiga, el, omul de rând, o împărăție, fie prin volnicia brațului său, fie prin răpirea unei fete de neam mare; iată de ce a furat pe Ileana Cosinzeana, care avea să aducă cu dansa o împărăție...

Alături de acest Smeu, figură înadavăr titanică, Făt-Frumos, copil răsfățat, tânăr blond efeminat, suspinător statornic după Ileana, a cărui ideal se mărginește la cucerirea unei fete, pe care nu fusese în stare s'o păzească, ne pare mult mai micșorat... În această răstălmăcire a basmului stă meritul cel mai curat al poetului și în creația atât de personală a Smeului în care sunt toate elementele unei mari creații poetice, fără a fi însă și în chipul cel mai fericit aduse la înfăptuirea lor estetică...

Numai asupra acestui lucru îmi puseseră ca țintă să stăruiesc... Poemul lui Victor Eftimiu e mai mult de cât o *feerie*; locul lui în literatura noastră e mai însemnat.

Peter Schlemil și-a găsit umbra și Victor Eftimiu și-a găsit originalitatea... Fantezia și simțul poetic, îndemânarea la versificație, o detașată pricepere scenică îl îndreptătesc de a co-

rile acestea ale constituției vor rămâne neschimbate, până atunci un nou cod penal militar elaborat de guvernul de dincolo de Laita și votat de parlamentul maghiar-croat, nici când nu va fi obligator pentru armata comună. De aceea putem nădăjdi, că guvernul și parlamentul de peste Laita nu vor pune în joc astfel de încercări fără rost, cari ar vătăma Constituția comună a Monarhiei“.

Știrea aceasta a făcut mare senzație în sânul guvernului și la partidul guvernamental.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 18 Martie.

Ședința se începe la orele 10 și un sfert a. m.

Prezidează *Návay Lajos*.

Președintele: Prezintă rescriptul Casei magnaților despre votarea proiectelor militare, precum și despre programul de activitate al oficiului statistic pe anul 1911.

Interpelații.

Barcsay Andor, cătră ministrul de interne, în chestia activității anchetei pentru stările administrației din comitatul Hunedoarei.

Sűmeđi Vilmos, cătră ministrul de finanțe, în chestia exploatarei izvoarelor de gaz terestru din Transilvania.

Holló Lajos, cătră ministrul de honvezi, referitor la declarația ministrului de externe englez cătră ministrul de honvezi în chestia reducerii cheltuielilor afacerilor externe.

Desbaterea bugetului.

Issekutz Gyözó (guvernamental): Vorbește despre starea insuportabilă a slujbaşilor de stat.

Polemizează cu vorbirile oratorilor opoziționali în chestia situației de mare putere a Monarhiei și concede, că deși cheltuielile externe sunt mai mari, dar în interesul siguranței vieții noastre de stat necondiționat sunt necesare. Istoria ne-a dovedit, că Ungaria totdeauna a fost putere mare, iar dacă câte odată înceta să fie atare, ea, totdeauna s'a aflat sub influență străină. E datoria tuturor guvernelor lumii, să se năzuiască a compune un astfel de buget, care să nu primejduiască consolidarea internă a statelor.

Din cauza cheltuielilor militare enorme slujbaşii sunt foarte slab plățiți.

Votarea bugetului nu e numai o datorie patriotică, ci ea e și un fapt rațional. (Aprobări și ovații în stânga).

ceta și mai departe în largul cuprins al basmelor noastre pentru a scoate opere nouă, cu o întipărire personală, în care poezia poporului să se îmbine cu fantazia și spiritul inventiv al poetului, ca și în *Inșiră-te Mărgărite*, care în începuturile noastre teatrale a fost un adevărat eveniment literar.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Kovács Gyula (part. econ.): Polemizează cu vorbirea lui Issekutz în chestia situației de mare putere a Ungariei. E o greșală mare, că în străinătate Ungaria e reprezentată prin legați și ambasadori străini. Pentru contrabalansarea faptului ar trebui, ca deputații unguri să meargă în străinătate, să facă cunoștință cu șefii politici și astfel să-i informeze despre stările ungurești.

Farkas Pál: Pe cheltuiala statului?

Kovács Gy.: Nu știu, dacă d. deputat își face toată călătoria pe cheltuiala statului, dar fiind d-sa așa avut, ar putea călători pe cheltuiala proprie, de-oarece astfel ar aduce ceva folos țarei.

Farkas Pál: Dar nu fiecare poate avea noroc la bursă. (Ilaritate).

Kovács Gy.: Vorbește despre stările băncilor din provincie.

Nu primește bugetul.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Știri din Brașov

— Dela corespondentul nostru special. —

Japonezii la noi — Paralelă între arta din Bran și cea din Japan — Oameni cari cotcoresc — Iarăș skioptikonul — Un apel cătră Societățile de lectură ale teologilor și pedagogilor noștri — Așteptăm dela Consistor: pace sau războiu!

Brașov, în 4 Mart. v. 1911.

Patru Japonezi „în persoană”, cum ar zice Caragiale. Doi bărbați, două femei: actori și actrițe. Ei reprezintă piese veritabile japoneze, în costume veritabile japoneze și în graiu veritabil japonez.

Una dintre cele două actrițe zice că ar fi o celebritate; se cheamă Hanako. Cum cei mai mulți nu-i cunoaștem pe strașnicii biruitori ai colosului muscălesc decât de pe paginile revistelor ilustrate, se înțelege, că ne-am luat la întrecute, ca să ne asigurăm câte un loc la teatru într-una din cele două seri, în cari au jucat. Voiam să vedem ceva exotic. Atât. Cine a mers cu *alte* gânduri s'a cam înșelat. Noi am fost satisfăcuți. Căci tot ce am văzut a fost exotic. Exotică au fost piesele, „Mordsgeschichten” le zice Neamțul. În piesa întâiu din 4 Japonezi vii și sănătoși 3 mor sfâșiați de cuțitoaiele unui al patrulea, care dacă singur rămâne în viață, este numai fiindcă nu se mai găsește al 5-lea Japonez viu în piesă, care să-l junghie și pe el.

Exotic a fost jocul scenic, exotic dansul cu evantaliul, exotică, of, of, of, ce exotică a fost muzica lor de gitară! Brănenii noștri dansează la sunetele plencuitoare ale unei tobe; toba-i dipla Branului; totuș suportă sănătos această muzică națională. Căci toba din Bran plencuește numai, dar ghitară japoneză, of, of, ea și plencuește, și schimbă la tonuri și vibrează strident și sună falș; și apoi toba ține măcar tactul, ghitară japoneză nu știe de tact... Ei, muzica asta e perfect de exotică!.. Exotic le-a fost în fine graiul... Eram curios să aud vorbindu-se limba vitejilor lui Togo... Japonezii ăștia nu vorbesc din gură, ca noi. Ei vorbesc din gâtleej, și încă din fundul gâtleejului... Nu ai impresia „*vorbitului*”;... ei *cotcoresc* ca găinile... Da, exact, nu am termin mai precis și mai corăspunzător pentru de-a caracteriza graiul lor: curat cotcoresc... Hanako o păpușică mică de femeică, cu o gură cât un degetar, cam trecută, are talent... Joacă cu temperament și știe să moară cu mult realism...

Face să-i vază omul *odată* de curiositate!

*

Șezătoarea despărțământului Asociațiunei noastre, care avea să se țină Duminecă, a trebuit să se amâne din pricina Japonezilor, pe cari

mulți voiau să-i vadă. Folosesc ocazia ca — în locul raportului despre șezătoare — să aduc iar vorba la *skioptikon* și *rostul lui cultural la noi*. Constatând într-una din corespondențele mele trecute, că la noi în Brașov skioptikonul a ajuns să fie unealtă indispensabilă a muncii noastre culturale *de toate zilele*, mi-am exprimat regretele că celelalte skioptikoane ale Asociațiunei sunt — durere — unelte de lux, cari se văd numai la sărbători mari. Că cele mai multe centre culturale românești peste tot nu au la dispoziție nici un skioptikon, despre asta nici n'am mai vorbit.

Să pleci tu cu skioptikonul din sat în sat, ca să duci lumina acolo unde ea lipsește și unde se așteaptă mai mult!

Ce teren bogat și frumos de activitate *pentru tinerii noștri oțeliți* (folosesc aci termenul cam diochiat de „oțelit” fără nici o ironie). Ce muncă de pioneri culturali! Ce ocazie de contact cu poporul, deci de cunoaștere reciprocă! Ce sănătoasă temelie și potrivită pregătire pentru viitorii bărbați conducători ai neamului! Ce izvor neseecat al iubirii reciproce între domni și popor! Ce ser fără greș împotriva baccilului de crășme și cafenele, care molipsește pe mulți tineri de ai noștri.

Și ca să nu rămân numai la generalități, m'am gândit în linia întâiu la *tinerimea studioasă dela institutele noastre teologice și pedagogice*. În toate seminariile noastre tinerimea, viitorii preoți și dascăli, e constituită în *societăți de lectură*. Societățile aceste au capitalul lor de avere, mare, mic, dar îl au. Un skioptikon foarte bun azi se capătă cu 5—600 coroane. Fiecare societate de lectură a candidaților noștri de preoți și învățători ar trebui să-și procure câte un skioptikon bun (cu timpul: și două sau trei) și sub conducerea unui profesor de specialitate, să *deprindă pe toți membrii societății cu manauarea și întrebuințarea practică a skioptikonului*.

Iar în vacanțele de Crăciun, de Paști și în vacanțele de vară societățile să constitue mai multe echipe de tineri teologi și pedagogi, cari să plece cu skioptikonul la sate, unii într-o parte, alții într'alta. Nu-mi pot închipui pentru tinerii noștri, viitorii dascăli ai neamului, o ocupație mai potrivită și mai nobilă decât acest apostolat cu skioptikonul în șirigla căruței. Auzi-mi-va cineva glasul meu doritor de bine?...

*

Știți bine că dreptul de numire sau alegere a protopopului este 'n definitiv în mâna Consistoriului. Alegerea făcută în tract are numai rostul unei candidări. Imprejurarea aceasta s'a folosit de conducătorii poporului din Brașov-Scheiu, extrem de întărâtat în urma votului sinodului electoral protopopesc, ca să calmeze puțin spiritele și să mai potolească indignarea explicabilă a oamenilor. Nădejdea întemeiată, că Consistoriul nu va brusca voința unanimă a primei parohii din metropolie, numind de protopop o persoană, care nu a întrunit nici măcar un singur vot în parohia, al cărei cap va fi chemat să fie, — și că va ține cont de interesele de viață ale institutele noastre culturale din Brașov, cari numai sub aripile ocrotitoare ale Bisericii Sf-lui Nicolae din Brașov pot să crească și să se desvolte, — zic această nădejde a potolit scandalul gata să izbucneasca, — ajurnându-l cel puțin până Luni în 7 Martie v., când se așteaptă ca Consistorul în ședință plenară să se pronunțe definitiv și fără amânare în această chestiune, pentru noi Brașovenii de capitală însemnătate. Căci acum la noi nu se mai tractează de persoane: cine-i mai bun de protopop, cine nu? Chestiunea aci este: să fie scandal la culme, s'ășiere pân' la cuțite între fiii Bisericii și tăierea tuturor nădejdlor de întărire a școalelor din Brașov? Sau: să fie mulțămire generală între cei de bine, pace între școale și biserica susținătoare a lor, deci progres în viața bisericească și școlară din Brașov? Aut — aut! —

Ar fi de dorit ca Ven. Consistor să nu a-

Nou atelier de mobile!

Incunoștiințez Onoratul Public din Arad și jur, că am deschis un atelier de mobile modern

În Piața Tököly Nr. 5/a, unde execut orice lucrare din această branșă.

Cu o deosebită grijă

lustruiesc mobile și pianuri,
curățând chiar și construcția internă.

Prețuri avantajoase!

Sprijin binevolor, cere cu profundă stilmă:

Csernik János, stoler.

Litere — Arte — Științe

Pictura bisericească română

de Ion Kalinderu

Discurs rostit la inaugurarea colecțiilor istorico-artistice din București)

I.

Sunt numai din anul 1902 în Comisiunea Monumentelor istorice, în locul rămas vacant prin încetarea din viață a prea regretatului V. A. Brechia.

Comisiunea a făcut progresele de cari am avut cunoștință cu toții, și mulțumesc cu recunoștință d-lui ministru Haret și d-lui Gîrbovicieanu pentru aprecierea ce au binevoit a rosti la dresa mea. Li rog să creadă însă că, după cum eu nu pot daorece aceste cuvinte măgulitoare generozității domniilor lor, tot așa nu uit că ceea ce a putut împlini, s'a făcut numai grație sprijinului și căldurii cu care am lucrat în Comisiunea, ajutați fiind, cu pricepere de d-nii arhitecți și secretari, care

au făcut, la rându-mi, cu toată sinceritatea și străduința, pentru învierea ce a adus Comisiunea monumentelor istorice și pentru totdeauna stăruința ce a pus — și personal și prin Gîrbovicieanu — la conservarea și restaurarea monumentelor noastre istorice, cari sunt sursa vie a istoriei, legătura dintre trecut și prezent.

Nouă nu ne-au rămas statui sau astfel de monumente simbolice, care să ne amintească faptele Domnii sau faptele lor însemnate. Nu avem decât mănăstiri și biserici, prin cari faptele lor s'au păstrat și lăsat să se amintească astfel și religiunea noastră. Ne-au rămas să vedem, în lumină vie, că din mult erau înșiși pătrunși de binefacerile și de încredința. Într'unele din aceste sfinte lăcașuri găsim zugrăvite chipurile Domnilor și chipurile lor, cari sunt înfățișări tinând imitației în mână, cum bunăoară: Mircea cel Bătrân cu fiul său Mihail, tinând biserica sf. Petru din Cozia; Neagoe Basarab cu Doamna Elena și copiii lor, tinând biserica Curței-de-Argint din Basarab cu Elena Doamna, tinând biserica din Căldărușani și a. m. d. Toate acestea arată și mai mult adâncă lor iubire de Dumnezeu, despre care vorbesc de altfel și scrierile de deasupra ușilor de intrare în lăcașuri.

Ștefan-cel-Mare ridică după fiecare biruință un lăcaș bisericească, ca jertfă de mulțumită lui Dumnezeu. Tot astfel Mircea-cel-Bătrân, Alexandru cel Bun, Neagoe Basarab, Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu, gelosul protector al culturii și mai toți ceilalți Voievozi, cari încă au înălțat sfinte lăcașuri, au refăcut pe cele vechi răzărâte, sau le-au înălțat daniile dinainte, ori le-au dăruit moșii nouă ori obiecte prețioase.

Au mai întemeiat mănăstiri și biserici mulți boieri și ai Altarului și mulți boerași evlavioși, și cu toții, de la mic la mare, priveau sf. biserică drept scutul cel mai puternic al neamului românesc. Cuvine-se să ne aducem aminte și de mulți dintre cari unele se întreceau cu Domnii în înălțarea de biserici, dăruindu-le însă mai puțin și mai cu seamă odăjdii scumpe. Și așa de jupănele-soții ale marilor dregăbani de timpuri ai țării, cari, prin viața religioasă ce duceau și despre care ne vorbesc numeroase biserici, luau pildă de sus și o transmiteau în jos, în celelalte straturi sociale.

Și această de laudă tradiție s'a urmat din vechime până în zilele noastre, neîntrerupt. În timpurile din urmă, ea s'a îndreptat în mod natural și asupra trebuințelor fizice și luminării minții, după cum ne arată Așezămintele Brâncovenesti, Eforia Spitalelor Civile, Școala „Elena Doamna“, Fundatiunea Universitară „Carol I“, Fundatiunea „Carol Elisabeta“ pentru ajutorarea școlii în vreme de secetă și altele.

Exemplu puternic sunt înșiși Augustii noștri de aur.

Încă dela urcarea pe tron, M. S. Regele, adânc încredințat că popoarele cari îngrijesc monumentele lor se ridică pe ele înși-le și că numai prin harul lui Dumnezeu se pot săvârși fapte mari și bune, a avut toată sollicitudinea pentru conservarea mănăstirilor și bisericilor noastre istorice și a lucrat, împreună cu Augusta noastră Regină, la menținerea și întărirea evlaviei și credinței în inimile române.

Astfel, au ajutat la întemeieri de biserici și au dăruit obiecte de cult la numeroase sfinte lăcașuri din toată țara, iar în vremea din urmă, când finanțele Statului erau strâmtorate, până acum vr'o doi ani, M. S. Regele a întreținut cu sute de mii de lei serviciul pentru restaurarea și construcția bisericilor cu care a fost însărcinat dl Lecomte du Noüy. Pe Domeniile Coroanei, bisericile nouă sau restaurate radical, se datoresc de asemenea marimiei Maiestăților Lor.

Dar multe din mănăstirile și bisericile vechi au mai fost locuri de scăpare în vremuri de restriște, întărituri pentru apărare și locuri de învățatură pentru neamul românesc.

Dealungul multor veacuri biserica a fost chiar singura instituție purtătoare de lumină; dovedă vechile manuscrise și cărți tipărite. Literatura ce se făcea într'însele, bisericească ori lumească, e întemeietoarea culturii de mai târziu, cum și un bogat izvor pentru cunoașterea istoriei noastre naționale. Într'o vreme literatura aceasta a contribuit și la apropierea sufletească a Românilor de dincoace și de dincolo de munți, la formarea unei gândiri și simțiri românești comune. Și tot pe măsură ce se răspândiau cărțile tipărite românești, dispărea limba slavonă din documentele de care aveau trebuință mai cu seamă sătenii.

Alături de faptele însemnate, de credința nestrămutată în Dumnezeu și de cultura noastră, aceste sfinte lăcașuri ne amintesc totdeauna începutul și dezvoltarea artelor la noi. Pentru aceasta n'avam decât să ne aducem aminte de vechile manuscrise sau de cele dintâi cărți tipărite. În ornamentele de pe frontispicii, în chenare, în înfloriturile titlurilor și a literilor mari ale lor, găsim primele manifestații de artă în țara noastră.

Arta bisericească a evoluat și la noi, mai ales în epocile de viață națională puternică, care se știe că sunt mai totdeauna și epoci de înflorire estetică. De aceea și mărităria bisericilor întemeiate în asemenea epoci se disting prin podoaba lor, după cum se poate vedea în prețioasa colecție a Muzeului nostru de antichități, în colecția noastră de aci și în însuși sfintele lăcașuri. Construcțiile, cu minunate săpături de arcuiri frânte, cu linii cari merg alături drepte până la mijloc, unde se taie și se înalță, cu ciubuce împletite deasupra ușilor, cu roate de zmalț colorat, înfățișând animale fantastice din zodii și din povești; iar înăuntru: podoabele icoanelor, prețioasele odăjdii de stoffe scumpe și grele, bogate cruci, potire și vase sfinte, toate sunt de un stil și de o execuție artistică mai perfectă.

Multe din comorile din trecut s'au pierdut, dar și mai multe au rămas și pot sluji ca o neprețuită călăuză artiștilor la alegerea elementelor constitutive ale artei noastre naționale.

Muzeul ce se deschide astăzi, e făcut în acest scop și mai cu seamă pentru factorii noștri de biserici, deoarece creștinismul a dat precădere picturii, ca una care poate înfățișa mai bine pe omul supus abstinenței, pe omul idealizat de creștinism.

Cauza acestei preferințe se poate căuta, nu numai în teama părinților bisericești vechi de a nu vedea, mai ales poporul simplu, căzând în idolatrie prin întrebuițarea sculpturii, dar și în canoanele bisericești, cari opreau pe întemeietorii artei bizantine de a reprezenta omul sau oricare ființă viețuitoare sub aspectul frumuseții pămăntești; aceasta era privită ca o ispită a Necuratului. Datoria artistului era deci de a da figurilor numai expresivitatea religioasă, cea cuvioasă, extatică sau ascetică. Iată de ce arta aceasta nu întrebuițează animalele, decât într'un mod

simbolic, și nu zugrăvește sfinții, decât cu trupuile dureros slăbite de lungi rugăciuni și posturi, cu fața palidă, dar cu ochii mari, fixi și părând deschiși și țintiți pentru totdeauna asupra tainelor cerești. Iată de ce Bizantinii întrebuițează ca element decorativ plante și combinații liniare!

Apoi, prin natura sa, pictura a fost și este mai apropiată de speranța ce ne dă credința într'o viață ideală și cătră care ne îndrumază morală creștină prin receptele ei.

Iconografia bizantină își trage origina din vechile civilizații.

D. Charles Diehl, în lucrările sale, amintește de un pasagiu de sf. Ioan Chrisostom, în care se vorbește despre portretele zugrăvite cu ceară (à l'encaustique). Mai sunt și alte mărturii posterioare, care arată, că arta tehnică întrebuițată în Egipt la portrete, era în toiu în Bizanț prin secolul al VI-lea și chiar mai târziu, în ce privește figurile sfinte. Episcopul Porfirie Uspenski a adus la Muzeul din Kiew icoane, probabil din secolul al VI-lea, din care se vede, că pictura icoanelor derivă din aceea a portretelor. Dar această derivație se poate vedea și din alte icoane, din același Muzeu, cum și din picturile aflătoare în Muzeul din Cairo.

În veacurile următoare arta bizantină a părăsit împrumutul vechilor civilizațiuni și a luat, sub puterea penelului și a impulsului culturii și firei dreptcredincioșilor, caracterul religios, dând concepțiunilor creștine strălucirea credinței triumfătoare.

Astfel, după perioada din veacul al VI-lea, au urmat altele, până în secolul al IX-lea, când pictura bisericească orientală a trecut la caracterul mistic. Acest caracter se găsește și la Athos și seamănă cu resturile iconografice păstrate în Peninsula Balcanică și în țările noastre până la Manuil, supranumit Panselin, care în veacul al XVI-lea, ca un Giotto al picturii orientale, a schimbat fața picturii bisericești: „luminând cândva arta iconografiei, ca un alt soare și întunecând pe toți zugravii vechi și noi“, după cum zice Furno-Agrafiotul. Porfirie Uspenski, acest paleograf rus, zice că Panselin a introdus pictura naturală, nu numai pe pereții bisericilor, dar și în icoane și că până la el erau prețuite chipurile făcute în linii drepte și întunecoase, ca cele dela Ivr și ca icoana Maicei Domnului, supranumită Vrednica, dela Protatul. „Din mâna ușoară a lui Panselin a ieșit și s'a introdus în Athos iconografia naturală, și aceasta, nu după genul academiilor, ci după chipurile, cari se găsesc în vechile manuscrise. Lui Panselin i-a venit în minte, dela sine sau împrumutată dela alții, ideea să reproducă vechile reprezentațiuni într'un desemn și colorit conforme cu figura și să redea culoarea și îmbrăcămintea omului, mai regulat, mai viu, mai natural“.

La Ruși, arta bizantină, curând după introducerea ei, s'a resimțit de influințele din Asia și Occident, astfel, că a dobândit un caracter propriu. Dar aceasta numai în ce privește arhitectura și sculptura, de oarece pictura a rămas credincioasă stilului bizantin. Prin veacul al XV-lea unii țari au adus artiști din Occident, mai cu seamă Italienii, cari, fără a atinge tradiția, au căutat să modifice în câțva pictura bisericească creând stilul așa zis: friajsky.

În scrierea „Iconografia sau arta de a zugrăvi templele și icoanele bisericești“, prea sf. Ghenație, — întru fericire răposatul episcop al Râmnicului, — urmărind istoria picturii din muntele Athos, ne spune, că opera de regenerare a lui Panselin, deși privită rău de unii, a fost totuși continuată în muntele Athos, întâiu de zugravul David, apoi de ieromonahul Dionisie Furno-Agrafiotul, cel cu manualul „Explicarea zugrăvilor“, care a fost folosit și de pictorul Damaschin, încetat din viață la începutul veacului trecut.

Merită pomenire și un alt zugrav dela muntele Athos, anume Veniamin, care prin 1806 1816 a copiat, în miniatură, operele lui Panselin din mănăstirile Protatul, Rusicul și

gur, guvernul conservator a anunțat în programul său că va spori lefurile micilor funcționari și-a profesorilor plățiți cu mai puțin de 150 lei pe lună.

E foarte probabil că aceste sporuri de leafă să fie trecută în bugetul pregătit și care va fi debățut în Parlament zilele acestea.

Rezultatele balotagiilor colegiului II-lea la Senat.

Joi s'au făcut alegerile la colegiul al II-lea de Senat, au reunit următorii candidați, toți ai guvernului:

La Prahova, d-nul general C. Candiano, cu 335 voturi; candidatul liberal, d. G. Dumitrescu-Agram obținând 189 voturi;

la Iași, domnul Ion Găvănescu cu 259 voturi; candidatul conserv.-democat dobândind 220 voturi;

la Teleorman, domnul Hariton A. Pascali cu 202 voturi, candidatul liberal obținând 86 voturi.

Alte zece locuri în Parlament.

Domnii miniștri își puseseră candidatura în mai multe județe, fie la Cameră, fie la Senat. Din această pricină și se 'ntelege: pentru că s'au ales în mai multe locuri, vor trebui să ofteze pentru un singur loc. Se vor face astfel opt locuri vacante și cu două ale d-lor general Bentz și doctor Rădulescu, încetați din viață: zece. Nu se cunosc numele aceluia cu cari guvernul se va prezenta, pe când nu se știe dacă opoziția își va numi candidații.

Pentru alegerea de consiliu comunal, la București, opoziția s'a abținut.

Dem.

ECONOMIE — COMERT

Comerțul exterior al României cu țările străine

Dacă aruncăm o privire generală asupra comerțului exterior al României, așa cum e centralizat în broșura publicată de către direcția Statisticii generale din Ministeriul de finanțe, putem clasifica țările după rangul de importanță al valorilor, atât la import cât și la export, în modul următor:

Primul rang la import îl ocupă Germania cu procentul de 33.84 din totalul general de 368.300.099 Lei. Acest rang îl păstrează din anul 1901, cu deosebire de 1904 și 1905, când i-a luat locul Austro-Ungaria. E o concurență mare pe care Germania o face Austro-Ungariei cu mărfurile pe care le exportează în Orient. Toate țările din josul Dunării găsesc prețuri mai avantajoase pe piețele Germaniei decât ale Austro-Ungariei, cu toate că transportul pe căile ferate e cu mult mai ridicat, din cauza distanței.

Rangul al doilea e ocupat de Austro-Ungaria cu procentul de 23.27 din total. Acest rang îl păstrează necontent din 1901, cu excepție de anii când a luat locul Germaniei, câștigând rangul întâi. Valoarea mărfurilor importate din Austro-Ungaria cu suma de 38.850.296 Lei.

Această diferență provine mai cu seamă la importul mărfurilor cuprinse în categoria „Metalurilor, lucrărilor de metale și produselor miniere” precum și în categoria „Mașinilor”.

În rangul al treilea vine Anglia cu procentul de 15.69 din total. Acest rang îl păstrează neschimbat din 1899. Mărfurile mai principale pe care le importă România din Anglia sunt: Textile vegetale și industriale derivate; metale și lucrări de metale, precum și țesăturile din lână și păruri.

Rangul al patrulea e ocupat de Franța cu procentul de 6.43 din total. Mărfurile principale sunt cuprinse în categoriile: Mătasa și lucrări de mătasa, confecțiuni, țesături de lână, mobile, vehicule, etc.

Rangul al cincilea îl ocupă Italia cu procentul de 4.80 din total. România importă în

deosebi din Italia mărfuri din categoriile: Textile vegetale și derivate, pălării de pae, țesături de lână, și pălării de păslă, coloniale etc.

Apoi vine Belgia, care ocupă rangul al șaselea cu procentul 3.16 din total. Mărfurile principale importate în România sunt: fierăria, vehicule, țesături de bumbac, în cânepă etc.

În rangul al șaptelea vine Turcia cu procentul de 3.15 din total. Principale mărfuri importate din Turcia și Țara Românească sunt cuprinse în categoriile: Fructe și coloniale, legume verzi și plante, zahăr și zaharicale, etc.

Apoi vine Rusia cu procentul 2.92 din total; Elveția cu 1.90; Olanda cu 1.46; Grecia cu 0.37; Bulgaria cu 0.23; Spania cu 0.20.

În broșură se află și rubrica „alte țări cu un procent de 2.35 din total, reprezentând o valoare de 8,637.628 lei. În această rubrică intră Statele Americii, Japonia, Suedia și Norvegia, Danemarca etc.

Le export țările nu-și păstrează de loc rangul pe care îl au la import. Astfel:

Primul rang e ocupat de Belgia cu procentul de 26.08 din totalul general al exportului în valoare de 465,056.619 lei. Acest rang îl păstrează încă din anul 1899.

Principalele mărfuri exportate din România în Belgia sunt cuprinse în categoriile: cereale, legume și metale, cu lucrări de metale. Tot exportul din celelalte categorii prezintă o slabă importanță.

Rangul al doilea e ocupat de Austro-Ungaria cu procentul de 24.74 din total. Acest rang a fost ocupat de Olanda, încă din 1903, când a luat locul Italiei. Iar în acest an 1909 din cauza exportului mare de cereale în Austro-Ungaria, a fost ocupat de către această țară.

În rangul al treilea vine Olanda cu procentul 10.65 din total. Articolele exportate în Olanda sunt: cerealele, legumele și lemnăria; în schimb România importă din Olanda: Metale și lucrări de metale; Textile vegetale și lucrările lor; Brânzeturi și cașcavaluri, mașini, ciasornice etc...

Rangul al patrulea e ocupat de Anglia cu procentul 7.45 din total.

Apoi vine în ordinea rangului: Italia cu procentul 7.31 din total; Franța cu 5.91; Germania cu 5.72; Turcia cu 4.62; Gibraltar cu 2.63; Egiptul cu 1.48; Bulgaria cu 0.94; Rusia cu 0.89 etc.

Dacă comparăm cifrele arătate la exportul mărfurilor de statistica comerțului exterior al României, cu datele arătate la importul mărfurilor cu proveniență din România de către celelalte țări, observăm diferențe fabuloase. Așa de ex.: Cifrele arătate de statistica României la exportul mărfurilor în Germania, nu corespund cu cele arătate de statistica germană la importul mărfurilor cu proveniență din România; ba chiar prezintă diferențe fabuloase.

Aceasta provine din cauza, că în Germania se consumă mult mai multe cereale cu proveniență din România, decât acele arătate de statistica română; însă aprovizionarea și-o fac din posturi străine, unde cerealele României, se găsesc în depozite și expediate cu altă destinație. Și fiindcă cerealele României sunt foarte mult căutate și bine căutate pe piețele străine, li-se păstrează proveniența — ba de multe ori chiar cereale venite din Bulgaria, or din Rusia, și trecute prin porturile României, sunt înregistrate pe piețele străine ca provenite din România: Așa, că aceste date sunt înregistrate de două ori: la țara de destinație, și în țara unde intră în consumație.

Același lucru se întâmplă cu Anglia, cu Olanda, cu Belgia și Elveția.

Ar trebui, ca în congresul statisticianilor care se ține în fiecare an, să se găsească o modalitate, care să fie adoptată de către toate statele, spre a se putea evita erori așa de mari care se fac la centralizarea datelor statistice așa de importante pentru progresul comerțului tuturor popoarelor.

Const. A. Giulescu

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Martie 1911.

De-ale noastre.

Preasfielnicul.

„...nu eu stau asupra „Tribunei”
ci „Tribuna” asupra mea!”
P. C. S. Ciorogariu
în „Tribuna” Nr. 12. I. c.

În bucătăria din palat
Gătesc șefbucătarii
Ce lor le place, nu ce doresc
Să pape comandarii.

„Tribuna” stă *asupra* mea“
Ne-o spune cuviosul —
Deci Bocu și Scheopu clocesc și fierb,
Iar *dânsul* mănâncă — sosul.

Frunzuliță.

Personale. Eri și alaltăeri distinsul nostru amic *Ioan L. Caragiale* a petrecut în Arad. Eri d. Caragiale a luat prânzul la P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp. D-sa a simțit o deosebită plăcere de modul cum a fost primit de P. S. Sa.

Corul Asociațiunii aradane. Suntem rugați să aducem la cunoștința membrilor corului Asociațiunii, că corul nu va cânta mâine la sf. liturghie.

Promovări. D. *Nicolae F. Negruț* a depus cu bun succes la universitatea din Budapesta cenzura de profesor de matematică și fizică, — iar d-nii *Ștefan Pop* și *Simion Gocan*, examenul pedagogic. Toți trei sunt profesori la institutele de învățământ din Blaj. — Felicitări călduroase!

Un Român de ispravă din Ciuchiciu, comună românească cu peste 2000 de locuitori (este însă, vai, și un negustor Jidan), ne scrie următoarele:

„Mi-e plină inima de durere, că nu vă pot scrie lucruri bune din satul nostru. Avem doi preoți și doi învățatori, dar ispravă nu se vede de pe urma lor. Nici măcar un cor n'au fost vrednici să înciocăleze. De sfaturi nici nu mai vorbesc, — dar voiu pomeni ce a spus părintele Gheorghe Lința odată.

„Era tocmai după groaznicele alegeri de deputat. Oamenii noștri s'au fost adunat mai mulți la un loc, și povestiau plini de mâhnire știrile cetite în gazete. Spuneau, că n'au reușit decât cinci deputați naționali, că guvernul a făcut tot telul de ticăloșii... Deodată sare popa Lința cu gura, și începe: „Ce tot vorbiți de partidul național?... Și a spus vorbele grele, cari nu-s vrednice de un Român și de un slujitor al altarului românesc... Și cellalt preot e sârbizat... Câte odată Sfințiiile lor se sfădesc în sfântul altar.

Dintre învățatori, unul s'a dat cu notarul, iar celalalt nu are tăria să facă nimic de frică. E vai și amar, — și ne uităm, că în comuna vecină, Petrilova, un preot și un învățator ce lucruri frumoase și folositoare fac...”

Sunt dureroase cuvintele acestui frate plugar, de inimă. Răul ce-l scrie este foarte mare, da nu desnădăduim: preoții și învățatorii se vor întoarce, poate, pe calea cea mai bună, iar țărani, așa de buni cum este cel care ne-a scris, își știu împlini datoria națională. („Pop. Rom.”)

D. dr. Ioan Mihu avocat și proprietar în Vinerea, drept dovadă de interesul ce poartă clasei noastre de mijloc, a dăruit pentru fondul casei și halei de vânzare a *Societății meseriașilor români din Blaj*, suma de 50 cor.

Mi-a sosit asortiment bogat de noutăți de primăvară.
Principiul meu comercial este: Circulația mare, folos puțin!

Cu distinsă stimă:

Németh István

depozit de modă bărbătească și femeiască.
ARAD, piața Andrassy 20. (Palatul Fischer Eltz.)

2. Figurile.

a) Regele.

Cea mai valoroasă figură a jocului este regele. Deși nu poate înainta numai câte un pătrat, dar în orice direcție, totuși e imună și pierderea lui, înseamnă pierderea jocului. Trebuie deci grijit de el în tot momentul și înaintea ori cărei mutături, fie cât de bună, trebuie să ne convingem, că nu e oare în primejdie regele. Deci deja la începutul jocului primul lucru este să facem așa numita „rochade“ sau schimbare, prin care regele ajunge într-o poziție sigură.

b) Regina sau Dama.

Este figura cea mai puternică a jocului. Poate pași în orice direcțiune, fie orizontală, fie verticală ori crucișă, peste ori câte patrate, să înțelege numai în cazul, dacă nu e nici o piedecă la mijloc.

Regina fiind cea mai însemnată figură a jocului, are rolul de conducător peste celelalte figuri secundare, mai ales în atacarea taberei contrare. Trebuie deci și ea îngrijită și nu e permis să între îndată la început în luptă, căci ușor am putea-o pierde. E bine, că după așezarea regelui într-o pozițiune sigură, să începem atacarea cu celelalte figuri mai mici, astfel încât intrarea reginei în luptă, să fie o lovitură mai puternică.

Să ne ferim de o mutătură periculoasă a contrarului numită „sach-gard“, când adevărat e atacată prin o singură figură (să înțelege secundară) atât regina cât și regele, căci în cazul acesta regina o pierdem negreșit. Nu este iertat să apărăm o figură mică atacată cu o figură mai mare, căci în cele mai multe cazuri ne cauzează numai pagube; astfel regina e bine, să fie totdeauna liberă, gata spre orice acțiune, fie aceia atac sau chiar apărarea regelui.

c) Turnul.

Figura asta o putem muta numai în direcțiune orizontală și verticală, se înțelege peste ori câte patrate. Are un rol deosebit, mai ales la finea jocului și astfel nici nu e bine să o mișcăm pe la început, căci ar putea să ne producă greutăți în dezvoltarea situațiunii. E greu să se folosească omul de figura asta, dar cine să știe folosi de ea poate să facă foarte mult, mai ales când e vorba de scăparea dintr-o situațiune primejdioasă.

d) Fugarul sau șpionul.

Fugarul cât privește valoarea lui, este egal cu calul, dar e o figură mai ușoară și mai puternică, atunci când nu prea sunt multe figuri

*) Rochada este întărirea regelui cu turnul și se poate face și pe stânga și pe dreapta aducând turnul din locul său original T al la d1, iar regele dela R e1 la la b1, însă numai înainte de a-și fi schimbat regele locul. Rochada mai e posibilă cu R e1—g1 și T h1—f1; sau la figurile negre cu R e8—b8 și T a8—d8; iar R e8—g8 și Th 8—f8.

avut ce face—și-a încolăcit amândouă brațele ei de gâtul lui Anders Krog, se răzîmă de pieptul lui și plânse.

Da, din clipa aceasta s'a hotărît — el nu mai putea garanta de nimic.

Puțin după aceea se aflau amândoi într-o luntre, în luntre cu care venise ea; ea vâslea singură jur împrejurul limbei de pământ. Anders a făcut vre-o câteva încercări slabe să-i ia lopata din mână, de dragul acelora cari se scaldau și de dragul său propriu, însă din clipita, de când și-a încolăcit ea brațele după gâtul lui, i-a furat Marit puterile. Știa înainte Anders, că va trebui să săvârșească, ceace voiește părul așa bogat roșu. Sta pe locul său și privea în fața ei plină de pistrui și la mâinile ei pistruite, la statura ei minunată și la gura ei plină de prospătate. Vedea prin guierul ei dela gât pielea cea mai fină și mai delicată; și găsea un ceva în căutătura ochilor, ce se potrivea tocmai pe tocmai cu pielea aceasta. Nu se obosi să tot privească, nu isprăvi cu privitul nici până când ajunse luntrea la țarmure; nici pe drum spre casă nu se sătura să se ocupe cu vocea ei moale, cu mersul ei, cu piciorușele ei, cu haina ei, cu dinții ei și cu surâsul ei și cu atât mai puțin cu cuvintele ei, cari le respira ea alandala; toate laolaltă îl amețeau formal.

În dimineața următoare n'a mers în oraș. Îndată ce a dispărut vaporul, care avea să-l ducă, după limba de pământ, veni luntrea ei albă. Marit avea o față cu sine, care trebuia să-i țină straje, căci voia să se scalde și ea astăzi.

pe tablă, adevărat la sfârșitul jocului. Direcțiunea fugarului este crucișă, ori numai pe patratele, cele albe ori numai pe cele negre. Fugarul e altcum folositor și la începutul jocului dar numai atunci, dacă îl așezăm într'un loc potrivit, de unde să aducă mai mult folos în ce privește dezvoltarea jocului.

e) Calul.

E o figură curioasă considerând mersul ei. Judecând și după nume, calul nu are nici direcțiunea crucișă, nici cea orizontală, nici verticale, ci sare de pe un pătrat pe celalalt descriind o cale, care samănă cu litera L. Anume trecând peste câte un pătrat, sare pe pătratul, care zace de-a dreapta ori de-a stânga pătratului al treile. (D. ex.: C b1 — c3 ori a3).

Desvoaltă activitate mare și e o figură primejdioasă mai ales la începutul jocului și să zdrobească poziția sigură a contrarului. Dar pe cât e de folositor la început, pe atât e de slab pe la sfârșitul jocului, deci trebuie să năzuim să-l schimbăm cu fugarul contrarului, când vedem, că nu prea sunt multe figuri pe tablă. E de însemnat, că nu poți da „mat“ adversarului cu doi cai, deci calul deși are mai mare valoare decât 3 pioneri pe la începutul jocului, în anumite cazuri îl putem schimba chiar și cu un pioner.

(Va urma).

Știri din lumea șachiștilor.

Intrecerea de șach din San-Sebastiano. Lupta întehită urmărită cu deosebită atențiune de lumea intelectuală, ce s'a dat între măștrii mondiali ai șachului la San-Sebastiano în decurs de patru săptămâni, s'a terminat cu o surpriză dintre cele mai neașteptate. Și îndeosebi cu sângerarea ambițiunii compatrioților noștri Unguri, cari legau atâtea speranțe de Maróczy.

A ieșit învingător tânărul de 22 de ani Capablanca din Cuba, dovedindu-se absolut superior chiar față de cei mai distinși măștri. Învingerea lui e cu atât mai însemnată când ne dăm seamă că afară de dr. Lasker au luat parte la această întrecere internațională toți măștrii de seamă. Considerând extraordinarul său talent credem, că numele lui Capablanca va domina multă vreme în viitoarele întreceri lăsând pe Schlechter, Rubinstein, Janowski dr. Tarrasch în planul al doilea. — De Maróczy de azi înainte nu mai poate fi vorba, luptă pururea — cum zic zierele ungurești — „cu indispoziție“ și — zicem noi — cu bătrânețe.

În această întrecere s'a distins încă Rubinstein și Vidmar. Rubinstein unicul a ieșit neînvinș, însă remis-urile multe l-au împiedecat să câștige locul prim. Dealtfel singurul, care se poate lauda că a bătut pe Capablanca.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

După ce a sfârșit cu baia, a venit sus. Voia să rămână la prânz aici. Mai târziu au mers împreună înapoi peste colină; luntrea au trimis-o acasă.

În ziua următoare a plecat Marit cu Anders în oraș. În cealaltă a trebuit să vină și mătușa cu ei: Marit avea voie să meargă cu trăsura. Și astfel era zi de zi: totdeauna ceva nou. Amândoi. fratele și sora, trăiau numai pentru ea. Ea primea toate, ca și când ar fi de — sine înțeleș tractamentul acesta.

După ce trăise astfel cu ei trei săptămâni, sosi o telegramă de cablu din partea fratelui Huns, care ununța că uchiul Anders a murit pe neașteptate; Marit va trebui pregătită pentru vestea aceasta.

Acesta a fost drumul cel mai greu, care a avut să-l facă vre-odată Anders Krog, — când a trecut colina la soră-sa, cu telegrama în buzunar. Tocmai când a zărit zăcând casa prietenoasă, galbenă, cu toate grajdurile și cu pomii de jur împrejur jos, în livadă, auzi clopotul de amiază cum sună vesel, mulțumit, în ziua proaspătă și luminoasă. Acum aștepta coala, jos, masa pusă. A fost silit să se așeze pe pământ, unde era, căci avea impresia, că nu mai poate face nici un pas. Avea porunca să se coboare acolo și să omoare frumusețea zilei plină de veselie.

Când a ajuns în sfârșit în curtea moșiei, se duse înlăuntru pe ușa din fund cu câțiva muncitori cu ziua, cari veniseră de departe la mâncare. Acolo află el pe sora-sa; ea îl duse în odaia din fund. Și ea se spăimântă și se în-

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie
 :::: 26 odăi aranjate cel mai modern. ::::
 Supraveghiere medicală continuă (constantă).
 Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Boulevardul Ferencz-kórt 29.
 Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**
 Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Schubauer J.
 atelier de
ștampile
 de gumă și gravură
Arad, Salacz-utca Nr. 3.

Execută artistic gravuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, aramă și gumă, sigile cu firmă (emblemă), stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pentru societăți și sport. Magazin de mașini pentru numeratie, ștampile pentru dat și prese pt. rotundire. — Execuție promptă.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment în pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

Ivan Bálint („János“)
 Timișoara-fabric. Palatul orașenesc.

tristă tot atât de tare ca și el, dar era mai curajoasă și luă asupra-și să ducă vestea cea tristă nepoatei sale. Marit încă nu ajunsesse acasă, dar era așteptată în fiecare clipită.

De aici, din odaia din fund, auzi Anders Krog mai apoi un țipet, pe care nu-l va uita nici când. Sări în sus la țipetul acesta de durere, dar nu să putu hotărî, să părăsească odaia. Îl țintuiau locului suspinul și sughiturile din odaia de acolo, cari se măreau mereu mai mult, mai mult, întretăiate fiind de isbucniri scurte. Aceiași putere nemijlocită zăcea în durerea ei ca și în bucuria ei. Puterea aceasta l-a fugărit pe Anders prin odăiță, pânăce a deschis sora-sa ușa cu cuvintele: „Vrea să te vază“.

A trebuit să între în odaie. S'a silit pe sine însuși, cu toată puterea de care era capabil. Ea zăcea pe sofa; dar îndată ce l-a zărit, a sărit în sus și i-a întins amândouă brațele:

— „Vino, vino, de acum înainte ești tu tatăl-meu.“

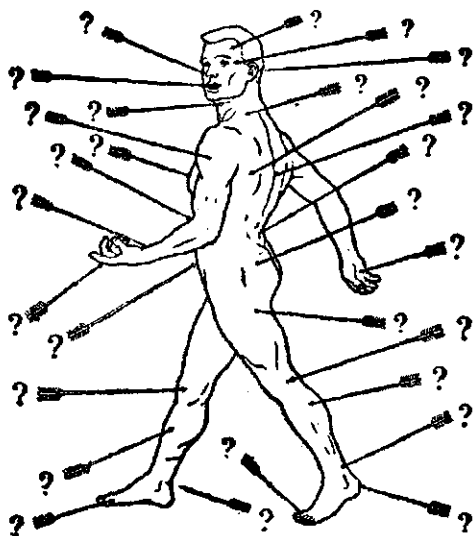
El alergă spre ea și se aplecă spre ea, ea-și petrecu brațele de după gâtul lui și-l trase cu putere spre sine, de a trebuit Anders să înghenunche.

— „Să nu mai pleci nici când de lângă mine. Nici când, nici când!“

— „Nici când“, răspunse el sărbătorește. Ea se anină strâns de el, pieptul ei fremăta lângă al lui, fața ei era lipită de a lui, caldă și umedă.

(Va urma)

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller e, după experiențele noastre liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghiiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțelă, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci. Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsură de fiere, greață amețelă, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.

Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☎☎☎ Telefon Nr. 671. ☎☎☎

La librăria:

H. Zeidner, Brașov

se află a doua carte pentru deprinderea „Limbei maghiare“ de Koós-Goldiș, edițiunea III-a 1910, aprobată de înaltul min. reg.-ung. de culte și instrucție publică sub nr. 120946 din 1 nov. 1910. — Prețul legat 40 fleri. A apărut „Geografia“ pentru școalele populare de Dr. N. Pop, ediția X-a din anul 1911 complet prelucrată și îngrijită de directorul de școală Pompiliu Dan, Zernești. Cartea este întocmită după receririle celui mai nou plan de învățământ și este înaintată la minist. spre aprobare. Provăzută cu charta colorată a Ungariei costă numai 60 fleri. Domnii învățători primesc după trimiterea a 20 fleri câte un exemplar gratuit dela:

Librăria H. Zeidner, Brașov

Frații Fischer

fabricanți de pânză de sârmă, de împletitură pentru gard, de site și de saltele de sârmă

Arad, str. József főherceg nr. 8.

Fabrica: str. Kossuth nr. 45. Telefon 557.

Recomandă în atențiunea binevoitoare Onor. public magazinul său bine asortat cu tot felul de obiecte de specialitate cu prețuri afară de orice concurență.

Preț-curent la dorință să trimită gratuit.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru

gramofon:

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem“ și din

□□ „Balkáni hercegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

O gresală colosală

a făcut cel ce a întrebuințat în mod ușuratic pentru vindecarea reumatismului, a podagrei, a paralizii, a furnicării, junghiiurilor, durerilor săgetătoare, durerii de spate și mijloc, sfășieri de oase, etc în loc de

REPARATOR

veritabil de **KRIEGNER**, vre-o imitațiune de nici o treabă. — Vă recomandăm deci grabnic, tuturor celor ce sufer de reumă, de dureri cauzate de răceală și curent ori de alte boale amintite, să întrebuințeze îndată

Reparator-ul de Kriegner,

care e preparat exclusiv în laboratorul lui Kriegner, Budapest, Baross-u. 3.,

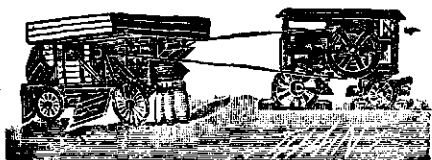
deci acolo aveți să vă adresați, comandele. Sticla mică 1 cor., una mare 2 cor. Cu posta 5 sticle mici francate 5 cor., ori 3 mari 6 cor. cu rambursă, ori trimițând prețul înainte.

Acest leac excelent cunoscut, întrece toate spirturile (franzbrantvein) existente, căci deja la prima frotare vindecă și nu numai că alină, ba chiar curmă durerea.

La cumpărat să fiți atenți, nu cumva să vă dea imitațiune!

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu motor bun perfect și de o productivitate deosebită

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresați-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

întreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite preț-curent și eliminat de spese — gratis.

Atelier de măsurie

aprovizionat cu cele mai nouă mașini, model nou.

Cu respect încunostiințez pe cei interesați, că am deschis atelier înzestrat cu modelul cel mai nou de mașini pe strada Mikes Kelemen, nr. 45—47 în Arad.

Primesc orice însărcinare de specialitate cu cele mai moderate prețuri asigurându-vă de executare promptă și acurată.

Rog generosul sprijin, cu cel mai profund respect

Kronberger István,
stoler (măsar) de model.

Se primesc învățăcei, cari știu românește.

Urmașul lui Kabdebó

Maria Polcz

prăvălie de pălării de dame și de flori artificiale.
ARAD, Str. Atzél-Péter. (Edificiul Teatrului).

Am onoare a atrage atențiunea On. dame, că mi-au sosit pentru sezonul de primăvară cele mai frumoase modele de pălării.

Mare asortiment de pălării de dame și copii pe lângă prețuri moderate. — Străformări se execută grabnic și prompt.

Pălării de doliu se efectuează în 24 oare.

Magazinul electrotehnic al lui:

Kalmár József Arad

Str. Salac Nr. 2. ☎☎☎ Telefon: 242

Montează motoare electrice pentru industriași, instalează lumina electrică cu prețurile cele mai moderate, etc. etc.

Îngrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esecchiană de Ajutorare Reciprocă”.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea **16—80 ani**. Pe lângă o **taxă lunară de 1 cor.** și taxă de cazurile de moarte, deja după un an de membru i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membru, prin oare-care nenorocire **neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n’au drept la rente. Să pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare așa asigura fetele, dacă aceste n’au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membru rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, **la măritș, fata totuși primește suma asigurată,** iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferă cea mai mare garanță: cuate sem-nate până la **10,000.000 cor.** și peste **200.000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit. — Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Spre deosebire atențiune:

Sistemul nostru fiind prea bun s’a imitat și prin alții, folosind chiar și firmă care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adre-sate nouă a scrie cuvântul „**Esecchiană**”, cu litere groase și a-l substrage

„Asociația „**Esecchiană**” de Ajutorare reciprocă”.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I emelet).

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marei aglomerații de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras:

Cămăși tricot, cupțușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrinte	25 cr.
Pantaloni tricot, ”	75 ”	Jambiere pentru femei	75 ”
Cămăși fine pt. bărbați	99 ”	Ghete femeiești de iarnă	60 ”
Cămăși fine bărb. cu pieptul de mătase	120 ”	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	165 ”
Gulere în toate formele	13 ”	Bonete elegante	100 ”
Manșete colorate sau alae	19 ”	Galoși	125 ”
Ismene fine	45 ”	Mănuși de piele	90 ”
Mănuși de piele	50 ”	Corsele fine	48 ”
Gramafone	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 ”
Plăci duble, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 ”
Păpuși	275 ”	Ciorapi (patent)	15 ”
Ploiere de mătase pt. doamni	170 ”	Haine de trico pt. fete	75 ”
Ghete cu talpa dublă pt. doamni	60 ”	Îmbrăcăminte de iarnă	120 ”
Bretele	25 ”	Ghete cu șirete pentru copii	55 ”
Cămăși de păuză fină pentru femei	55 ”	Bretele pentru copii	04 ”
Corsete brodate	81 ”	Șapci tricotate pt. băieți	82 ”
Cămeși tricotate pentru femei	50 ”	Batiste pentru copii	04 ”
Trico pentru femei	59 ”	Mnruși împletite de iarnă	15 ”
Ciorapi de iarnă femeiești	25 ”	Jambiere pt. copii	35 ”
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 ”	Galoși pt. copii	90 ”

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tálgerușe, dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărele și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramfon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și să pregătesc modele.

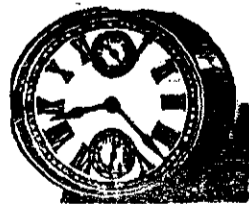
Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teat-rului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

**Az aradi vár és a
Brandes-féle ár között
Nincs semmi kár.**

Oroloage noi pe lângă garanță de 5 ani.

Reparări se fac pe lângă garanță de 3 ani.

Comenzile se execută ieftin și prompt. — Cei cari se adresează cu provocare la acest ziar primesc 5% rabat.

Cine
Cine
Cine
Cine

dorește să cumpere ieftin și bine.

dorește să cumpere ciasornic bun și ieftin (pe lângă garanță de 5 ani.)

dorește reparări bune și ieftine (pe lângă garanță de 3 ani).

dorește să cumpere articlii ieftini de aur, argint și dublé

să meargă la firma

BIRANDES D.

orologier artistic Chronometer, giuvaergiu și optic,

Arad, Andrassy-tér Nr. 8. (Vis-à-vis de bise-rica Minorităților)

sau

la filială Strada Fábán László (mai nainte — Miksa) Nr. 1.
(în apropiere de gară).

≡ Cruțați și vă încercați norocul!! ≡

Deja în 1 Aprilie 1911 puteți câștiga

suma de :

Cor. 180.000.

cu un loz de Tisa de 4% din anul 1880.

Acest favorabil efect de stat îl vindem de prezent pe :
:: 40 rate lunare, de câte 11 coroane. ::

După solvirea ratei prime cumpărătorul ia parte la toate tragerile următoare, — întrucât va achita și ratele viitoare regulat, — iar eventualul câștig este în întregime al lui și afară de aceasta i se bonifică cupoanele,
adecă 4% interese.

După solvirea ratei prime i se estradă cumpărătorului Listă de rate, în care se induce seria și numărul lozului ce i s'a vândut, care până la solvirea tuturor ratelor se păstrează la noi în depozit.

Aceste depouri stau sub controla statului.

După achitarea ratei ultime i se estradă cumpărătorului lozul original, asupra căruia poate dispune după plac.

Lozul Tisa are anual două trageri

și anume :

la 1 Aprilie și la 1 Octomvrie.

**La fiecare tragere un câștig principal de cor. 180.000
și o mulțime de câștiguri laterale.**

:: Suma totală a acestora face coroane 2,297.120. ::

Ultima tragere va fi în anul 1930 și până la terminul acesta tot lozul trebuie să se tragă cu un câștig mai mic sau mai mare. Valoarea acestor lozuri se urcă deci pe zi ce merge.

Toate caselle statului primesc lozurile acestea ca cauciune.

Vă rugăm deci a nu întârzia cu trimiterea ratei prime, spre a putea participa deja la proxima tragere, care va fi la 1 Aprilie 1911.

Comandele se fac prin mandat postal, asignându-ni-se suma de Cor 11, ca rata primă. Pentru achitarea ratelor următoare vom pune la dispoziția cumpărătorilor cecuri postale.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia. *

Oameni buni!...

Nu lăsați norocul să vă treacă pe sub nas!

Puneți mâna pe el!..

Cu deosebită stimă :

ÚSTREDNÁ BANKA ÚČASTINNÝ SPOLOK. - Budapest V., Sas-u. 24.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATHYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a executa tot
felul de tipărituri ca : Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și erogațiuni,
învitări pentru petreceri.

Magazie de articlii pentru biserică și preoți.

GEORGE JANCOVICI ARAD

Forray-utca N-rul 12.

Aduc la cunoștința Onoratului public că au sosit

◆ ◆ noutățile de primăvară în stofe, mătăsurii, delainuri, zefyruri, cretoane, batisturi și multe alte articole cari nu se pot toate înșira. : : : ◆ ◆
 Postavuri de reverenzi, brâuri preotești, roșii, vinete și negre. — Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți.

Ciorapi împlețiți în temniță.

Fructificarea cea mai bună și cea mai modernă de capital!

Tuturor aceluia, cărora le zace mai puțin în interes, să-și lase capitalele lor erezilor, decât să-și asigure sieși un venit anual mai mare, deci tuturor căsătoritilor fără copii etc., dar și aceluia cari în urma funcției lor, nu se bucură de penziune ca d. p. negustorii, calfele, diurniștii, etc.

le recomandăm

la singura bancă de asigurare indigenă Transsylvania

să-și acuire o

≡ asigurare de penziuni pentru capitalele lor. ≡

După tariful nostru de penziuni poți primi, d. ex.: pentru un capital de Cor. 10'000. — depus la

40 de ani de pensie	care încapă la 63 de ani	de la 10'000 K.	1270
45 " " "	" "	" "	940
40 " " "	65 " "	20'800 "	8990
50 " " "	65 " "	10'900 "	1090

pe când efectele, casele de păstrare, etc., aduc după același capital abia cel mult 4·5% = K. 450.

≡ O asigurare mai favorabilă de vârstă abia se poate închipui. ≡

Afară de acela mai recomandăm și tarifele noasre nou introduse I. G), X. G) și XIX G), la cari după tot la trei ani de asigurare se plătește o parte de câștigul de 40%.

Toate celelalte asigurări pe viața omului se primesc în cele mai favorabile condiții.

Prospecte se trimit la dorișă franco și informații se dau la Direcțiune în Sibiu și prin reprezentanți cu cea mai mare plăcere.

Reprezentanță pentru Arad se află la D-lul J. Kerbay, strada Széchenyi Nr. 1.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
 cele mai moderate.

Aviz.

Inștiințăm respectuos Onor. public că am luat

Prăvălia de modă pentru bărbați și femeia lui **Lantos József**, Arad, **Andrássy-tér nr. 20**, sub cele mai favorabile condițiuni. Considerând acest prilej bun, suntem în situația să oferim toate mărfurile din magazin cu prețurile cu cari s'au procurat.

Rugăm cu cel mai profund respect valorosul sprijin al stim. public

Gross și Lapikás.

Localitatea de prăvălie se închiază.

